

1968, ANETO, 2005

Isidor Cònsul

I) 1968

A primers de juliol de 1968 vaig pujar per primer cop a l'Aneto. Encara no tenia els vint anys i em vaig quedar al pedrís d'entrada del Pont de Mahoma. La por s'encomana, com la grip i les ganes de riure, i la possibilitat de contagi es reforça en situacions, no sé si dir-ne de vertigen o d'angoixa, que a mi se'm concreten amb ombres de pànic quan em trobo al capdamunt d'un d'aquests prodigis geològics. L'amplitud de paisatges m'encongeix el cor, m'esglaio amb tanta geografia als peus, percebo la perillosa atracció del buit i tinc, al mateix temps, una feliç sensació de plenitud pel fet de ser dalt. Des dels meus anys joves, he viscut i patit la muntanya en la paradoxa d'aquesta cruïlla on festegen el repte i la por, on la voluntat lliga amb el rau rau de l'angoixa i la crida del cim lluita contra el seu rebuig. Ha estat així d'ençà l'estiu de 1967 quan, amb la mateixa colla de l'Aneto, vam pujar a la Pica d'Estats per la cresta, des del coll del Sotllo.

Aquell juliol del 68, en arribar a l'avantcim, ja hi havia un parell de companys més lleugers que es miraven l'esbalçada a banda i banda del Pont de Mahoma per acabar decidint que ja els estava bé, que fet i fet eren dalt, veien la creu a l'altre costat i tampoc no venia d'un pam un cop superats els tres mil quatre-cents metres. Em vaig sumar a la proposta i, dels sis que anàvem, només un parell va creuar el mític pas per signar, en nom de la tribu, al llibre de registres del cim.

Al marge del punt de frustració per no haver passat, el record d'aquella primera ascensió és el d'una excursió llarga i avorrida: a les quatre del matí, el guarda de la Renclusa havia cridat "Aneto!" i a quarts de cinc ja es podia veure la processó de cuques de llum que serpejava pel sender cap a la cresta dels Portillons, la majoria amb lots a la mà i algun frontal primitiu els més professionals del ram. Al Portilló Superior t'atrapava la llum del dia i, mentre es menjucava ganyips, l'esguard lliscava per l'ampla suavitat del mantell de la gelera que calia creuar en diagonal. Encara no havia començat a llegir Verdaguer però compto que la glacera devia ser, si fa no fa, com ell la va veure l'estiu de 1882: l'enorme *tros de glaça* que, en un vers de *Canigó*, el poeta havia amidat amb una dimensió *de dues hores d'ample, de quatre o cinc de llarg (...)*. Prosaics i elementals, nosaltres la vam passar calçats amb humils xiruques i sense cap suport de piolet, grampons, bastó ni corda de cap

mena. Ara ho veig com una imprudència, potser greu, però llavors anava així: érem joves curts d'armilla i sense pressupost per anar equipats com calia. Tot i això, l'enginy ens havia dut a fer-nos treballar, pel ferrer del poble, uns pics convencionals, als quals s'havia esmolat la punta i tallat el mànec per la meitat. Però pesaven un ase mort i els van deixar a la Renclusa. La neu era abundosa, d'una consistència que permetia caminar-la sense ensurts i recordo la traça d'un camí molt fressat sobre la gelera que et duia del Portilló Superior fins a tocar del Pont de Mahoma en les dues hores, més aviat llargues, amidades pel poeta.

II) 2005

He trigat trenta-set anys i un mes a tornar-hi, exactament el 5 d'agost, tres setmanes després que m'haguessin repicat els cinquanta-set i en un estiu malgirbat i contradictori de tristesa i joia familiars, però així és la vida, tumultuosa i caòtica. A un quart de cinc hem sortit d'Espés camí de Coll de Fades, hem fet baixar el cotxe a Castilló de Sos i hem emprès la carretera cap a Benasc. Al fort de l'estiu no et deixen entrar amb vehicle propi a la reserva del Parc Natural i la mesura, que té un fons de protecció ecològica, ha obert un negoci de transport disfressat de servei amb minibusos que et porten, a preu abusiu, als punts d'inici de les ascensions. L'andròmina més matinera engegava a les cinc i ens ha deixat, una hora llarga després, a la cabana de Vallibierna, a 1.970 metres d'alçada.

El matí és d'una finor que esborrona i promet una esplèndida jornada muntanyenca. L'objectiu dels quatre que anem és pujar a l'Aneto pel costat sud, seguint la vall de Coronas. Tot i que el desnivell, de 1.434 metres, és superior al de la ruta clàssica que surt del refugi de la Renclusa, la tria no té color perquè el camí d'aquesta banda és més agraït i divers. L'encetes per un bosc de pi negre que puja fins a la pleta de Coronas (2.230 m.), on hi ha un primer estanyol quasi acolmatat. A partir d'aquesta alçada desapareix la vegetació, s'han de seguir les fites d'un sender inexistent i es progressa per successives graonades de pedra que guarden, a la falda, estanys de bellesa tel·lúrica: l'Inferior, el del Mig i el Superior de Coronas. El primer et sorprèn mig amagat en la gorja d'un embut mineral i els altres dos, més amples, dormen sota mateix de la part central del massís de la Maladeta. Vora seu s'esguarda el cim culminant del Pirineu i dues de les mossegades al fil de la cresta per on s'hi pot accedir: el corredor de la canal Estasen –que permet arribar a l'Aneto sense passar el Pont de Mahoma- i la “v” del coll de Coronas que ens farà grimpar

una vintena de metres al seu darrer tram. Una parella basca, que se'ns afegix a la pausa d'una aturada, comenta que, només vint anys enrere, la gelera de Coronas començava a tocar de l'aigua del darrer estany i ja no deixaves grampons ni piolet fins a la base mateixa del coll. La pujada actual passa per un pedram eixut, puntejat de tant en tant per clapes de neu més o menys extenses, restes en decadència i regressió d'allò que fou l'antiga gelera.

Quan portem prop de quatre hores de camí, la darrera pala de neu ens deixa a tocar dels molars de la paret per on hem de superar el coll. Anem a buscar el camí a l'esquerra i, després d'un parell de passos delicats, arribem dalt (3.196 m.) per saltar a l'altra banda on ens saluda un superb turó de neu que confonem amb la part superior de la gelera de l'Aneto. És l'hora del piolet i els grampons, per bé que aviat ens adonem que no calien perquè el tou de la neu permet transitar-lo sense ajut. Vivim l'engany d'uns minuts d'optimisme, pensant que a partir d'ara tot serà bufar i fer ampolles, i que ja només resten els darrers dos-cents metres de desnivell fins al cim. Però la realitat és més tossuda: el turó de neu s'acaba així que saltem una esquena d'ase per entrar en una zona de rocam (grampons fora) que, una estona enllà, ara sí, dóna a l'autèntic tram final de la glacera, al punt on el sender de Coronas embranca el camí que puja dels Portillons i podem contemplar l'enorme llençol de la glacera des dels seus darrers estreps. No és, de cap manera, el gran mar de gel del poeta ni aquella prada d'ermini que el record de trenta-set anys enrere me la dibuixava estesa entre els Portillons i el Pont de Mahoma. El que veiem són les acaballes del gegant, la decadència de la gran prada blanca tota clapada de grisos esvaïts i oasis de color marró: per avall, el mantell es perd fins a la intuïció dels Aigualluts; a llevant, la cresta negra dels Portillons queda lluny dels primers blancs de la gelera i, damunt nostre, el seu darrer tram acaba més d'un centenar de metres per sota del cim. En aquest límit superior, la neu quasi ha desaparegut, la capa de gel que hem de trepitjar, impossible de passar sense grampons, té pocs dits de gruix, llisca com un vidre i fa un pendent tan agosarat que arriba, en algun punt, als quaranta-cinc graus.

Fins a Coronas hem pujat gairebé sols, però ara la circulació s'anima amb les colles que arriben per la ruta de la Renclusa. Als primers molars de l'avantcim tothom deixa la motxilla, el piolet i els grampons per emprendre sense impediments el darrer cop de pit fins al capdamunt. No esperàvem pas el formiguer que trobem dalt ni la sorpresa de veure el Pont de Mahoma convertit en coll d'ampolla amb

dotzenes de muntanyencs, a una banda i a l'altra, fent cua per anar o tornar. N'hi ha que el passen xiulant, altres que semblen clavats al mig del pas, uns que es colen, uns altres que s'encorden i nosaltres dubtem, no pas per ganes, sinó per una estricta qüestió horària. Decidim no contribuir més al desconcert i de nou em toca quedar-me, com trenta-set anys enrere, a la banda humil del cim. Enguany, però, la raó és una altra i de pes: hem trigat una mica més de sis hores per pujar, són quarts de dues de la tarda, hem de baixar els 1.434 metres que hem pujat, encara hem de dinar i el darrer minibús cap a Benasc surt a les sis.

Comencem a baixar amb el cor doblement encongit pel circ que hem trobat al cim i per l'evident agonia de la gelera. Passem amb temor el tram més dret, perquè baixant la sensació de perill s'accentua més que no pas de pujada, i ens passa el mateix quan toca superar l'estrep del coll de Coronas. Després, més assossegats i amb l'entrepà a la mà, ens proposem tornar l'any vinent pel mateix lloc, però avançant-nos a finals de juny o als primers dies de juliol. Suposem que, a començaments d'estiu, l'aspecte de la glacera no serà tan depriment ni el cim tindrà l'aire d'aplec que hi hem trobat avui. Qui sap si, llavors, podré fer la pau amb mi mateix i heure-me-les de veritat amb el mític Pont de Mahoma.